

שאלה: עובד אצלי במשרד ישמעאלי אחד ואמר לי שהם עדיפים עלינו כי הם מלים את עצמם ברצונם בגילאים ז' עד י"ג. והיהודים מלים תינוק בלי רצונו בגיל שמונה ימים. מה ההסבר לזה?

תשובה: מתן תורה בסיני היה בכפיה. הקב"ה כפה עליהם הר כגיגית (שבת פח, א). נכון שאמרו אבותינו תחילה "נעשה ונשמע" אבל ענו כך רק על תורה שבכתב. אבל לא הסכימו מראש על תורה שבעל פה, עד שנכפה עליהם (תנחומא, פרשת נח). מה הטעם לזה? עונה מהר"ל (בהקדמתו לספר "אור חדש") כי קשרנו עם הקב"ה הוא הכרח-המציאות, ואינו תלוי ברצון בני אדם, שהם יחליטו אם "כן או לא". כי אילו היה תלוי בהם, אז הקשר נחשב לרופף כי אפשר לו להנתק. אבל כיון שהברית בינינו לבין הקב"ה הוא מוחלט, ואין אפשר אחרת, באה ההתקשרות מצד בורא עולם עצמו, בצורה המחייבת ביותר.

הוא הדין ענין ברית מילה. מסביר ר' צדוק הכהן (בסוף ספרו "רסיסי לילה", עמ' 177) שאילו היה הברית מתבצע מפני בחירה חפשית של האדם עצמו, היה משמע שאפשר להיות אחרת. עכשיו שהקב"ה בחר בו בישראל, וקבע חותמת ההתקשרות כבר בגיל שמונה ימים, זה מוכיח שאין אפשר להיות בלי זה. זו לשונו: "על כן נימול היהודי בעודו תינוק, שלא ידע כלום. כי אין זה בהשתדלותו רק שהשם יתברך החתים אותו בחותמו".

זאת אומרת, הקב"ה הוא בעצמו בחר בנו. "אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון". כמה נשגבה היא מעלתנו! כמה עצומה קדושתנו. כי כל מטרת בריאת העולם היתה מכוונת למען יצירת עם עליון זה (כדברי רש"י לפסוק הראשון של התורה, למען "ישראל שנקראו ראשית").

ואם תשאל מדוע מלים רק ביום השמיני, ולא לפני זה? הביא לנו הרב זמיר כהן שליט"א פנינה יקרה בספרו "המהפך, המדע מגלה את האמת שבתנ"ך" (הוצ' הידברות, שנת 2005, בעמ' 150) ממאמר מקצועי שהודפס ב"אסיא" (הוצ' בית חולים שערי צדק, כרך ג עמ' 384) כך: "מנגנון הקרישה תלוי בקבוצת חלבונים הנוצרים בכבד... הם מפעילים זה את זה בשרשרת, בעזרת אנזימים, עד לקבלת הקריש היציב הנקרא 'פיברין'. בימים הראשונים אחרי הלידה אין הכבד בְּשֵׁל עדיין לפעילות זו וברור שאינו יכול לעמוד במעמסת יתר של פעילות כירורגית, דבר היכול לגרום למותו של התינוק עקב דָּמָם מְסִיבִי. באופן פיזיולוגי עד גיל 8 ימים הכבד מתחיל להתאושש והוא הולך ומתבגר, ותיפקודיו משתפרים. ובגיל 8 ימים קיימת כבר רמה מספקת של גורמי קרישה, ומניעת דָּמָם".

דוקא אז הזמן המתאים ביותר לערוך ברית מילה, ולא מתעכבים לחכות עוד כמה ימים. כי אמרו המומחים שכל עוד התינוק צעיר יותר, אין חושיו מרוכזים, ואינו סובל ביותר מהכאבים. אחרי כמה דקות הוא שוכח הכאב כי מסיחים דעתו ע"י הנקה וכדומה.

אנו מקיימים את המצוה מתוך ציות לדברי הקב"ה, גם בלי שנדע טעמו. אבל מה טוב ומה נעים כשרואים גם הנמקה הגיונית לפרטי המצוה!